

VENDIM
Nr. 14, datë 11.3.2021

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Vitore Tusha	kryetare e Gjykatës Kushtetuese
Elsa Toska,	anëtare e “ “
Fiona Papajorgji	anëtare e “ “
Altin Binaj	anëtar i “ “
Përparim Kalo	anëtar i “ “
Sonila Bejtja	anëtare e “ “
Marsida Xhaferllari	anëtare e “ “

me sekretare Belma Lleshi, në datën 11.3.2021, mori në shqyrtim në seancë plenare mbi bazë dokumentesh çështjen nr. 1 (F) 2019 i Regjistrimit Themeltar, që u përket:

KËRKUESE: Frida Molla

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Operatori i Shpërndarjes së Energjisë Elektrike (OSHEE) sh.a.; Avokatura e Shtetit

OBJEKTI: Shfuqizimi i vendimit nr. 387/1, datë 28.2.2019, të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë si i papajtuashëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.

BAZA LIGJORE: Nenet 42, pika 1, 131, pika 1, shkronja “P” dhe 134, pikat 1 dhe 2 të Kushtetutës së Republikës të Shqipërisë; neni 6, pika 1, i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (*KEDNJ*); nenet 27, 31, pika 1, e vijuese të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar (*ligji nr. 8577/2000*).

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatoren e çështjes Marsida Xhaferllari, shqyrtoi pretendimet me shkrim të kërkuases Frida Molla, që ka kërkuar pranimin e kërkesës, parashtrimet me shkrim të subjekteve të interesuara, shoqërisë OSHEE sh.a. dhe Avokaturës së Shtetit, që kanë kërkuar rrëzimin e kërkesës, si dhe e diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

Rrethanat e çështjes

1. Kërkuësja Frida Molla është pronare e një trualli prej 118 m², i ndodhur në qytetin e Korçës, në të cilin shoqëria CEZ Shpërndarje (sot OSHEE sh.a.), në vitin 2005 ka kryer disa punime për kalimin e dy linjave të kabllave elektrike të tensionit të lartë. Me konstatimin e kryerjes së punimeve, kërkuësja i është drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Korçë me kërkesëpadi me objekt ndalimin e punimeve dhe kthimin e truallit në gjendjen e mëparshme.

2. Me vendimin nr. 717, datë 7.4.2006, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Korçë ka vendosur pranimin e kërkesëpadisë, ndalimin e punimeve dhe kthimin e truallit në gjendjen e mëparshme. Ky vendim është lënë në fuqi nga Gjykata e Apelit Korçë, me vendimin nr. 173, datë 27.6.2006.

3. CEZ Shpërndarje ka paraqitur rekurs në Gjykatën e Lartë kundër vendimit të Gjykatës së Apelit Korçë dhe ka kërkuar edhe pezullimin e ekzekutimit të vendimit të formës së prerë deri në përfundimin e shqyrtimit të rekursit. Me vendimin nr. 144 regj., datë 8.9.2006, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka vendosur pezullimin e ekzekutimit të vendimit të formës së prerë.

4. Vendimi i pezullimit është kundërshtuar nga kërkuësja në Gjykatën Kushtetuese (*Gjykata*), e cila, me vendimin nr. 59, datë 16.5.2007, ka vendosur moskalimin e çështjes për shqyrtim në

seancë plenare, me arsyetimin se ai nuk është përfundimtar, në kuptim të nenit 131, shkronja “f”, të Kushtetutës.

5. Kërkuesja, me pretendimin se vendimet gjyqësore që urdhëronin ndërprerjen e menjëhershme të punimeve nuk janë zbatuar asnjëherë, duke cenuar të drejtën e saj për të gëzuar qetësisht pronën, ka paraqitur në Gjykatën Evropiane për të Drejtat e Njeriut (GJEDNJ) kërkesën nr. 29680/07 për shkelje të nenit 6 të KEDNJ-së.

6. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, në dhomën e këshillimit, me vendimin nr. 33, datë 11.1.2008, ka vendosur mospranimin e rekursit të CEZ Shpërndarje kundër vendimit nr. 173, datë 27.6.2006, të Gjykatës së Apelit Korçë. Për rrjedhojë, ka rënë edhe masa e pezullimit e vendosur me vendimin nr. 144 regj., datë 8.9.2006.

7. Në vitin 2011, në kushtet kur vendimi për ndalimin e punimeve dhe kthimin e truallit në gjendjen e mëparshme nuk po ekzekutohej, kërkuesja ka ngritur padi në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Korçë me objekt detyrimin e CEZ Shpërndarje dhe Ministrisë së Ekonomisë, Tregtisë dhe Energjetikës për ta shpërblyer për përdorimin e sendit, fitimin e munguar dhe dëmin e shkaktuar, si dhe për fitimin e realizuar nga përdorimi i sendit.

8. Me vendimin nr. 41-2014-202 (101), datë 21.1.2014, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Korçë ka vendosur pranimin e pjesshëm të kërkesëpadisë, duke detyruar CEZ Shpërndarje të shpërblejë kërkuesen Frida Molla për përdorimin e truallit të saj në shumën 24.600 lekë në muaj ose 295.000 lekë në vit, duke filluar prej datës 27.6.2006, deri në momentin e lirimit dhe të dorëzimit të truallit, si dhe të paguajë fitimin e munguar në shumën 295.000 lekë në vit dhe interesat bankare.

9. Vendimi i gjykatës së shkallës së parë është lënë në fuqi me vendimin nr. 259, datë 22.7.2014, të Gjykatës së Apelit Korçë me saktësimin: “... detyrimin e palës së paditur CEZ Shpërndarje sh.a. lidhur me vlerën e përdorimit të sendit në shumën 2.231.712 lekë dhe vlerën e fitimit të munguar në shumën 840.946,51 lekë, detyrim i cili fillon nga data 27.6.2006 deri më datë 22.1.2014.”.

10. CEZ Shpërndarje ka paraqitur rekurs në Gjykatën e Lartë kundër vendimit të Gjykatës së Apelit Korçë, si dhe kërkesë për pezullimin e ekzekutimit të vendimeve gjyqësore të sipërcituara.

11. Me vendimin nr. 387, datë 21.10.2014, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka vendosur: “Pezullimin e ekzekutimit të vendimit nr. 101, datë 21.1.2014, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Korçë, lënë në fuqi me vendimin nr. 259, datë 22.7.2014, të Gjykatës së Apelit Korçë”.

12. Ndërkohë, GJEDNJ-ja, në lidhje me kërkesën nr. 29680/07 (Molla kundër Shqipërisë), me vendimin e datës 8.12.2016, ka konstatuar shkeljen e nenit 6, pika 1, të KEDNJ-së dhe të nenit 1 të Protokollit nr. 1 të saj në lidhje me moszbatimin e vendimit të formës së prerë të Gjykatës së Lartë të datës 11 janar 2008, duke vlerësuar, se: “... çdo mosveprim ose gabim në lidhje me urdhrin e gjykatës për ekzekutim vendimi duhet të merret përsipër nga shteti dhe të mos kompensohet nga individit në fjalë. Për pasojë, Gjykata nuk mund të pranojë argumentin se ankuesja duhet të kishte gjetur mënyra alternative për të ekzekutuar vendimin e formës së prerë; në të vërtetë një person, i cili ka fituar një vendim kundër shtetit mund të mos pritët të paraqesë procedura të veçanta për zbatimin e vendimit. Në çështjen konkrete, autoritetet shtetërore në fjalë nuk zbatuan vendimin, pavarësisht kërkesave të përsëritura të përmblyesit, për ta bërë një gjë të tillë në një hark kohor prej tetë vitesh.” (shih paragrafin 42 të vendimit). Në lidhje me pretendimin për zbatimin e nenit 41 të Konventës, GJEDNJ-ja është shprehur: “...Gjykata vëren se ankuesja ka pretenduar për dëme monetare dhe jomonetare me qëllimin për një zgjidhje miqësore të çështjes, por nuk ka bërë ndonjë kërkesë specifike në procedurën kundërshtuese. Gjithashtu, Gjykata vëren faktin se procedurat për kompensim dhe humbje të përfuturit janë ende pezull përpara gjykatave vendase.” (paragrafët 45 dhe 46 të vendimit).

13. Për zbatimin e detyrimeve që rrjedhin nga ky vendim, Këshilli i Ministrave ka miratuar vendimin nr. 415, datë 4.7.2018, me këtë përmbajtje: “1. Ekzekutimin e vendimit të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, datë 8.12.2016, për çështjen “Molla kundër Shqipërisë” (kërkesa nr. 29680/07). 2. Në zbatim të vendimit të GJEDNJ-së, të bëhet ekzekutimi me mjete të përshtatshme i vendimit nr. 00-2008-33, datë 11.1.2008, të Gjykatës së Lartë, të dhënë në favor të ankuses, znj. Frida Molla, për lënien në fuqi të vendimit nr. 173, datë 27.6.2006, të Gjykatës së Apelit Korçë, e cila ka vendosur detyrimin e

Ndërmarrjes Zonale të Shpërndarjes së Energjisë Elektrike Korçë për të ndaluar punimet në pronën e paditëses Frida Molla, si dhe kthimin e saj në gjendjen e mëparshme. 3. Ekzekutimi i vendimit të GJEDNJ-së, sipas pikës 2, të këtij vendimi, të bëhet nga Drejtoria Rajonale e Operatorit të Shpërndarjes së Energjisë Elektrike Korçë. 4. Ngarkohen Ministria e Drejtësisë dhe Drejtoria Rajonale e OSHEE sh.a., Korçë, për zbatimin e këtij vendimi.”.

14. Në rrethanat e mësipërme, kërkesja i është drejtuar Gjykatës së Lartë me kërkesë për revokimin e vendimit të pezullimit nr. 387, datë 21.10.2014, të asaj gjykate, në mbështetje të nenit 479, pika 6, të Kodit të Procedurës Civile (KPC). Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 387/1, datë 29.2.2019, ka vendosur mospranimin e kërkesës, me arsyetimin se ajo nuk përmban shkaqe nga ato që parashikon neni 479, pika 6, i KPC-së.

15. Në datën 3.6.2019, kërkesja i është drejtuar Gjykatës për shfuqizimin e vendimit nr. 387/1, datë 29.2.2019 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë si të papajtueshëm me Kushtetutën.

16. Gjykata vë në dukje se prej datës 16 korrik të vitit 2018 nuk ka pasur kuorumin e nevojshëm ligjor për formimin dhe funksionimin e kolegjit për shqyrtimin paraprak të kërkesave. Pas plotësimit të këtij kuorumi, me vendimin e datës 5.2.2020, Kolegji i Gjykatës Kushtetuese ka vendosur kalimin e kërkesës për shqyrtim paraprak në Mbledhjen e Gjyqtarëve. Kjo e fundit, pas plotësimit të kuoromit ligjor të saj, me vendimin e datës 2.2.2021, ka vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare mbi bazë dokumentesh.

II

Pretendimet e palëve

17. Kërkesja Frida Molla ka parashtruar, në mënyrë të përmbledhur, se vendimi i kundërshtuar cenon:

17.1 Të drejtat kushtetuese dhe konventore, pasi Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka përsëritur shkeljet e bëra më parë me vendimin nr. 387, datë 21.10.2014, që pezulloi ekzekutimin e titullit ekzekutiv “vendimi i formës së prerë nr. 101, datë 21.4.2014, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Korçë, lënë në fuqi me vendimin nr. 259, datë 22.7.2014, të Gjykatës së Apelit Korçë”.

17.2 Të drejtën për të marrë pjesë dhe për t’u dëgjuar në gjykim, pasi seanca gjyqësore është zhvilluar pa praninë e kërkuësës, duke mos u njoftuar për ditën dhe orën e gjykimit. Edhe pas ndryshimeve në KPC njoftimi i palëve për ditën dhe orën e gjykimit kryhet me shpalljen e lajmërimeve në mjediset e Gjykatës së Lartë. Për sa kohë që ligji lejon gjykimin në mungesë të palëve të interesuara, fjalia e fundit e pikës 6 të nenit 479 të KPC-së duhet të shfuqizohet si e papajtueshme me Kushtetutën.

17.3 Standardin e arsytimit të vendimit, pasi vendimi i Gjykatës së Lartë për pezullimin e ekzekutimit dhe ai për mospranimin e kërkesës për revokimin e tij nuk janë arsytuar, por përmendin vetëm kërkimet e palëve.

18. Subjekti i interesuar, Avokatura e Shtetit, ka prapësuar me shkrim, duke kundërshtuar pretendimet e kërkuësës, sa vijon:

18.1 Gjykata Kushtetuese nuk ka juridiksion për çështjen konkrete, pasi vendimi i kundërshtuar i Gjykatës së Lartë nuk është përfundimtar në kuptim të Kushtetutës dhe ligjit nr. 8577/2000.

18.2 Pretendimi për mungesën e arsytimit të vendimit është i pabazuar, pasi vendimi i kundërshtuar, edhe pse është i një natyre tjetër, është i arsytuar në përputhje me nenin 479, pika 7, të KPC-së dhe përmbush të gjitha standardet e një procesi të rregullt ligjor.

18.3 Gjykata e Lartë ka zhvilluar proces të drejtë në drejtim të kontradiktoritetit në gjykim, pasi kërkesja i ka parashtruar në kërkesë të gjitha pretendimet për revokimin e masës së pezullimit dhe ato janë marrë efektivisht në shqyrtim nga ajo gjykatë.

18.4 Pretendimi se shkelja e të drejtave procedurale të kërkuësës është edhe pasojë e ligjit është i pabazuar, pasi nuk është ngritur në nivel kushtetues. Përkundrazi, pika 6 e nenit 479 të KPC-së synon respektimin e të drejtave procedurale të palëve dhe dhënien e një drejtësie efektive.

18.5 Vendimi i GJEDNJ-së në çështjen *Molla kundër Shqipërisë* është ekzekutuar tërësisht, pasi linja elektrike është hequr nga prona e kërkuësës, duke e kthyer atë në gjendjen e mëparshme.

19. Subjekti i interesuar, OSHEE sh.a., ka prapësuar me shkrim, duke kundërshtuar pretendimet e kërkuësës, sa vijon:

19.1 Gjykata e Lartë ka zbatuar pikën 6 të nenit 479 të KPC-së, për rrjedhojë pretendimi për zhvillimin e procesit gjyqësor pa praninë e palëve nuk qëndron.

19.2 Vendimi i kundërshtuar përmban të gjitha elementet e përcaktuara nga ligji procedural, duke përbushur standardin kushtetues të arsyetimit.

19.3 Vendimi i kundërshtuar është i drejtë, pasi në kërkesën për revokim kërkuësja qëllimisht ka përfshirë dy procese gjyqësore me objekte të ndryshme, çka e ka pasqyruar edhe në kërkesën drejtuar Gjykatës Kushtetuese. Masa e pezullimit i përket çështjes me objekt shpërblimin e vlerës së përdorimit të sendit, kurse pretendimet e saj për revokimin e vendimit të pezullimit lidhen me procesin gjyqësor të ndalimit të punimeve dhe kthimit në gjendjen e mëparshme, me të cilin lidhet edhe vendimi i GJEDNJ-së. Vendimi i kundërshtuar nuk ka asnjë rrethanë të ndryshme lidhur me procesin për të cilin është vendosur masa e pezullimit.

19.4 Vendimi i GJEDNJ-së është ekzekutuar plotësisht, pasi kabllot e dy linjave të tensionit të lartë janë hequr dhe me vendimin nr. 236, datë 12.2.2020, Zyra e Përmbartimit Korçë ka vendosur pushimin e urdhrin të ekzekutimit.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e kërkuësës

20. Çështja e legjitimitimit të subjekteve që mund t'i drejtohen Gjykatës Kushtetuese është vlerësuar si një ndër aspektet kryesore që lidhen me inicimin e një procesi kushtetues. Sipas neneve 131, pika 1, shkronja "P" dhe 134, pikat 1, shkronja "I" dhe 2 të Kushtetutës, si dhe nenit 71 të ligjit nr. 8577/2000, çdo individ, kur është palë në një proces ligjor ose kur është bartës i të drejtave dhe i lirive themelore të parashikuara nga Kushtetuta, mund të vërë në lëvizje Gjykatën Kushtetuese. Ankimi kushtetues individual, në çdo rast, duhet të plotësojë kriteret e nenit 71/a të ligjit nr. 8577/2000, që lidhen me shterimin e mjeteve juridike, afatin e paraqitjes së kërkesës, llojin e pasojave negative të pësura dhe mundësinë për rivendosjen e së drejtës së shkelur.

21. Gjykata vëren se kërkuësja legjitimohet *ratione personae*, në kuptim të neneve 131, pika 1, shkronja "P" dhe 134, pika 1, shkronja "I", të Kushtetutës, pasi ka qenë palë në procesin gjyqësor për të cilin ka ngritur pretendime në Gjykatën Kushtetuese, për rrjedhojë provon interesin e drejtpërdrejtë në këtë çështje.

22. Në lidhje me kriterin e *shterimit të mjeteve ligjore*, Gjykata ka theksuar se, në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja "P", të Kushtetutës, mbrojtja kushtetuese ka një funksion përfundimtar, që do të thotë se mund të aplikohet vetëm në lidhje me vendime për të cilat kanë përfunduar procedurat gjyqësore. Kontrolli i ushtruar nga Gjykata Kushtetuese, përfshirë edhe rastet e shkeljes së të drejtave të individit nga një proces i parregullt ligjor, është një kontroll subsidiar, që do të thotë se individit duhet t'i ketë shteruar mjetet dhe rrugët e tjera ligjore. Shterimi nënkupton se kërkuësi duhet t'i shfrytëzojë në shkallët e sistemit gjyqësor të gjitha mjetet e lejueshme dhe mundësitë procedurale për vendosjen në vend të të drejtave të pretenduara të shkelura. Mjetet ligjore shterojnë kur, në varësi të rrethanave të çështjes, rregullat procedurale nuk parashikojnë mjete të tjera ankimi (*shih vendimin nr. 17, datë 16.5.2011, të Gjykatës Kushtetuese*).

23. Gjykata vëren se në jurisprudencën kushtetuese është pohuar se Kushtetuta duhet interpretuar në atë mënyrë që të ketë kuptimin më të arsyeshëm dhe të frytshëm të mundshëm. Duke qenë se mbrojtja kushtetuese ka një funksion *subsidiar*, ajo mund të kërkohej vetëm për një vendim përfundimtar, të çfarëdolloj forme, që përmbyll procesin gjyqësor. Cenimi i së drejtës për një proces të rregullt ligjor, e garantuar nga neni 42 i Kushtetutës, mund të pretendohet në këtë Gjykatë vetëm pasi të shterohen të gjitha mundësitë e ofruara nga sistemi i apeliave dhe kjo vlen edhe në rastet kur procedurat gjyqësore paraprake çojnë në një rëndim të mëtejshëm ose në tejzgjatjen e cenimit të kësaj të drejte (*shih vendimet nr. 29, datë 30.3.2017; nr. 28, datë 23.6.2011, të Gjykatës Kushtetuese*).

24. Sipas kërkuës, duke shfrytëzuar mundësinë që krijuan ndryshimet e KPC-së me ligjin nr. 38/2017, ajo ka paraqitur kërkesë për revokimin e vendimit të Gjykatës së Lartë nr. 387, datë 21.10.2014, i cili, në mënyrë të kundërligjshme, ka vendosur pezullimin e vendimit civil të formës së prerë, kërkesë që nuk iu pranua. Sipas saj, Gjykata e Lartë me vendimin e kundërshtuar ka zgjidhur përfundimisht çështjen e vlerës së dëmit të shkaktuar, vlerës së përdorimit të sendit etj., dhe nga mënyra se si është marrë ky vendim, pa njoftuar palët dhe pa arsyetuar shkaqet e kësaj vendimmarrjeje, kërkuës i është mohuar e drejta për një proces të rregullt.

25. Subjekti i interesuar, Avokatura e Shtetit, ka kundërshtuar marrjen në shqyrtim të kësaj çështjeje nga Gjykata Kushtetuese, duke argumentuar se kërkuësja nuk ka shteruar mjetet juridike, pasi vendimi i kundërshtuar i Gjykatës së Lartë nuk është përfundimtar në kuptim të Kushtetutës dhe ligjit nr. 8577/2000.

26. Gjykata vëren se objekt i këtij gjykimi kushtetues është vendimi nr. 387/1, datë 28.2.2019, i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, i cili ka shqyrtuar kërkesën për revokimin e vendimit nr. 387, datë 21.10.2014, të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë për pezullimin e ekzekutimit të vendimit gjyqësor të formës së prerë, që ka njohur të drejtën e kërkuës për t'u shpërblyer për përdorimin e truallit dhe fitimin e munguar.

27. Gjykata nuk vë në dyshim karakterin e ndërmjetëm si të vendimit për pezullimin e ekzekutimit të vendimit të formës së prerë, ashtu edhe të vendimit për mospranimin e kërkesës për revokimin e vendimit të pezullimit, i cili, sipas pikës 6 të nenit 479 të KPC-së, parashikohet si një mjet i ri ankimi që u jep mundësi palëve ndërgjyqëse të kërkojnë rivendosjen e së drejtës së shkelur. Ajo, gjithashtu, rithekson qëndrimin e mbajtur prej saj se, në parim, vendime të kësaj natyre, për marrjen e masës provizore të pezullimit të ekzekutimit të titullit ekzekutiv, nuk mund të konsiderohen si përfundimtare për efekt të gjykimit kushtetues, në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja "F", të Kushtetutës. Në të tilla raste kërkuësi i kanë të gjitha mjetet e nevojshme juridike për mbrojtjen e interesave të tyre gjatë shqyrtimit të çështjes në themel, përfshirë më pas edhe mbrojtjen kushtetuese pranë kësaj Gjykate.

28. Megjithatë, në raste përjashtimore, Gjykata ka përfshirë në juridiksionin e saj edhe vendime gjyqësore të ndërmjetme, siç janë ato të fazës së parë të pjesëtimit të pasurisë, me arsyetimin se çështjet që zgjidhen në këtë fazë nuk mund të bëhen objekt shqyrtimi gjyqësor në fazën e dytë, e cila fillon kur vendimi i fazës së parë ka marrë formë të prerë. Sipas Gjykatës, vendimi i fazës së parë të pjesëtimit është një vendim përfundimtar për problemet që ngrihen në Gjykatën Kushtetuese dhe, si rrjedhojë, nuk mund të vlerësohet se kërkuësi nuk i ka shteruar mjetet juridike për mbrojtjen e të drejtave në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja "F" të Kushtetutës (*shih vendimin nr. 24, datë 12.11.2008, të Gjykatës Kushtetuese*).

29. Gjithashtu, Gjykata ka marrë në shqyrtim edhe kërkesat për shfuqizimin e vendimeve të caktimit të masave të sigurimit personal në procedimet penale, të cilat, gjithashtu, janë vendime që jepen në procedura të veçanta në funksion të procedimit penal të themelit. Në rastin e pretendimeve ndaj vendimeve gjyqësore për masat e sigurimit (caktimin ose zëvendësimin e tyre), Gjykata ka vlerësuar se ato bëjnë pjesë *ratione materiae* në juridiksionin e Gjykatës. Në rastet kur kërkuësi i ka shteruar mjetet e ankimit për masën e sigurimit penal "arrest në burg" dhe ankohet

ndaj vendimit të Gjykatës së Lartë për këtë masë, është vlerësuar se ky lloj vendimi gjyqësor konsiderohet përfundimtar për qëllimet e nenit 131, pika 1, shkronja “F”, të Kushtetutës (*shih vendimin nr. 28, datë 23.6.2011, të Gjykatës Kushtetuese*).

30. Edhe në jurisprudencën e GJEDNJ-së është pranuar përjashtimi nga rregulli i shterimit të mjeteve të brendshme të ankimit në rastet që lidhen me procedurat e ndërmjetme që përcaktojnë të drejta civile për ankuesin. Neni 6, pika 1, i KEDNJ-së vihet në zbatim kur ekziston një mosmarrëveshje për një “të drejtë civile”, e cila njihet nga ligji i brendshëm, pavarësisht nëse mbrohet edhe nga Konventa. Procedurat paraprake, siç janë ato që kanë të bëjnë me dhënien e një mase të përkohshme, ku përfshihet edhe masa e sigurimit të padisë, si rregull nuk përcaktojnë të drejta dhe detyrime civile, prandaj ato nuk përfshihen në mbrojtjen e nenit 6. Por shpesh, procedimet paraprake dhe ato të themelit vendosin të njëjtat “të drejta ose detyrime civile” dhe kanë të njëjtat efekte që zgjasin në kohë ose janë të përhershme. Prandaj, GJEDNJ-ja ka vlerësuar se procedurat e masave të sigurimit të padisë nuk karakterizohen automatikisht si jopërcaktuese të të drejtave ose detyrimeve civile. Po ashtu, ajo është shprehur se nuk krijohet bindja se një defekt në një procedurë të tillë do të riparohej domosdoshmërisht në një fazë të mëvonshme, pra në procedurat e themelit, për të cilat zbatohet neni 6, pasi çdo dëm i pësuar mund të jetë bërë ndërkohë i pakthyeshëm dhe me pak mundësi reale për ta riparuar atë, përveçse, ndoshta, mundësisë së kompensimit në para (*shih vendimin në çështjen Micallef kundër Maltës, datë 15 tetor 2009, paragrafët 78–80*).

31. Gjykata thekson se në çështjen konkrete nuk synon të largohet nga jurisprudenca e saj e deritanishme në lidhje me vendimet që vendosin masa të ndërmjetme për pezullimin e ekzekutimit të vendimit gjyqësor të formës së prerë. Gjykata ripohon qëndrimin se këto lloj vendimesh nuk janë përfundimtare në lidhje me të drejtat themelore, në rastin konkret e drejta e pronës private, për pasojë nuk vendosin automatikisht në lidhje me të drejta ose detyrime civile. Ato janë masa të përkohshme të marra gjatë procedurës së themelit të çështjes dhe nuk konsiderohen si një procedurë e veçantë, e ndarë nga ajo kryesore.

32. Gjykata duke pasur parasysh natyrën e veçantë të çështjes konkrete, që lidhet me detyrimet për zbatimin e vendimit të GJEDNJ-së dhënë në favor të kërkueses, si dhe në këndvështrim të kohëzgjatjes tërësore të procesit, vlerëson se duhet të ndalet në analizën e kritereve që bëjnë të zbatueshëm përjashtimin nga rregulli i mësipërm.

33. Në këtë pikëpamje, duke iu referuar përmbajtjes së nenit 131, pika 1, shkronja “F”, të Kushtetutës, i cili përcakton natyrën “përfundimtare” të gjykimit kushtetues, Gjykata rithekson se, si rregull, individ mund t’i drejtohet asaj për kontrollin e kushtetutshmërisë së një vendimi gjyqësor, i cili ka vendosur në mënyrë përfundimtare mbi të drejtën kushtetuese që pretendohet të jetë cenuar. Duke pasur parasysh edhe natyrën e kontrollit kushtetues individual, si dhe në varësi të rrethanave konkrete të çështjes rast pas rasti, Gjykata, përjashtimisht nga ky rregull, vlerëson se kontrollit kushtetues mund t’i nënshtrohen edhe vendimet e ndërmjetme që jepen gjatë një procesi gjyqësor. Megjithatë, ky përjashtim zbatohet vetëm kur plotësohen disa kritere që lidhen me pasojat e drejtpërdrejta ndaj së drejtës së individit. Në këtë kuptim, vendimi i ndërmjetëm duhet që të ketë vendosur mbi të drejtën e individit të pretenduar të cenuar, të jetë bërë objekt i ankimit të veçantë dhe të jetë shqyrtuar edhe nga gjykatat më të larta, të cilat të jenë shprehur, qoftë edhe tërthorazi për të drejtën që pretendohet të jetë cenuar. Po ashtu, ky lloj vendimi i ndërmjetëm duhet të ketë një masë autonomie nga procesi i themelit, në kuptimin që pavarësisht se shqyrtimi gjyqësor i mosmarrëveshjes së themelit vazhdon, vendimi përfundimtar që do të jepet në themel nuk është i aftë të ndryshojë vendimin e ndërmjetëm dhe as të riparojë në masën e duhur efektet që ai ka sjellë. Po aq rëndësi ka edhe fakti që shkelja e pretenduar të jetë pasojë e drejtpërdrejtë e vendimit të ndërmjetëm të kundërshtuar, pra kërkuësja duhet të provojë se është viktimë e shkeljes të së drejtës kushtetuese.

34. Duke i zbatuar kriteret e mësipërme në çështjen konkrete, Gjykata vëren se kërkesa për revokimin e masës së pezullimit është bazuar në vendimin e GJEDNJ-së të datës 8 dhjetor 2016, i cili ka konstatuar se është shkelur neni 6, pika 1, i KEDNJ-së dhe neni 1 i Protokollit nr. 1 të saj dhe është shprehur se shteti shqiptar duhet të sigurojë, me mjete të përshtatshme, ekzekutimin e vendimit të formës së prerë të datës 11.1.2008, të Gjykatës së Lartë për pushimin e cenimit të pronës së kërkueses. Ndërsa kërkesa për shpërblimin e dëmit financiar dhe jofinanciar nuk u pranua nga GJEDNJ-ja, për sa kohë që procedurat për kompensim dhe fitim të munguar ishin ende në shqyrtim në gjykatat shqiptare. Pas dhënies së këtij vendimi, Këshilli i Ministrave ka miratuar vendimin nr. 415, datë 4.7.2018, me të cilin ka vendosur ekzekutimin e vendimit të GJEDNJ-së për çështjen *Molla kundër Shqipërisë*, dhe që në zbatim të tij të bëhet ekzekutimi me mjete të përshtatshme nga ana e Drejtorisë Rajonale të OSHEE Korçë i vendimit nr. 33, datë 11.1.2008, të Gjykatës së Lartë.

35. Sipas subjekteve të interesuara, shoqërisë OSHEE sh.a. dhe Avokaturës së Shtetit, vendimi i GJEDNJ-së është ekzekutuar plotësisht, duke u hequr kabllot e dy linjave të tensionit të lartë dhe me vendimin nr. 236, datë 12.2.2020, Zyra e Përmbarrimit Korçë ka vendosur pushimin e urdhrit të ekzekutimit. Për rrjedhojë, me shkresën nr. 840/4 prot., datë 15.2.2021, Avokatura e Shtetit i ka dërguar informacion Departamentit të Ekzekutimit të Vendimeve të GJEDNJ-së se vendimi është ekzekutuar tërësisht dhe se nuk ka më nevojë të merren masa të tjera për këtë çështje. Lidhur me këtë informacion, Gjykata, para vlerësimit të çështjes konkrete, çmon të theksojë se, në përputhje me nenin 14, pika 1, të Kushtetutës, sipas të cilit gjuha zyrtare në Republikën e Shqipërisë është shqipja, si dhe me nenin 22 të ligjit nr. 8577/2000, i cili përcakton një nga parimet e gjyimit kushtetues, subjektet pjesëmarrëse në gjykimin kushtetues duhet të marrin masat që aktet që paraqesin në këtë Gjykatë të jenë të hartuara ose të përkthyer në gjuhën shqipe.

36. Duke pasur parasysh sa më sipër, Gjykata vlerëson se në çështjen në shqyrtim nuk ka vend për përjashtim nga zbatimi i kriterëve të sipërcituara që lidhen me natyrën përfundimtare të vendimit objekt i ankimit kushtetues individual. Vendimi i kundërshtuar i Gjykatës së Lartë nuk përcakton të drejta ose detyrime civile për kërkuesen dhe as masën e dëmshpërblimit në lidhje me cenimin e së drejtës së pronës, proces që është ende në shqyrtim në Gjykatën e Lartë, e cila do të vendosë përfundimisht në lidhje me këtë çështje. Thënë ndryshe, me anë të këtij vendimi kërkueses i shkaktohen vonesa në ekzekutimin e vendimit të formës së prerë që është shprehur në lidhje me masën e dëmshpërblimit që rrjedh nga cenimi i së drejtës së pronës private. Megjithatë, kërkuessa ka mjete të tjera ligjore që i ofrohen nga legjislacioni në fuqi, nëpërmjet të cilave individëve u garantohej mbrojtja efektive për pretendimet për cenimin e së drejtës për gjykim brenda një afati të arsyeshëm, si dhe për ekzekutimin e vendimit të formës së prerë brenda një afati të arsyeshëm. Në këtë kuptim, KPC-ja përcakton se cilat konsiderohen afate të arsyeshme (neni 399/2), mjetet e mbrojtjes (kërkesa për konstatimin e shkeljes dhe përshpejtimin e procedurave (neni 399/4), shpërblimi i drejtë (neni 399/3), gjykata kompetente për shqyrtimin e kërkesës (nenet 399/4 dhe 399/6), rregullat për gjykimin e kërkesës (neni 399/7) etj.

37. Për sa më sipër, vendimi i kundërshtuar nr. 387/1, datë 28.2.2019, i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë nuk konsiderohet përfundimtar, në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja “F”, të Kushtetutës, prandaj kërkuessa nuk legjitimohet për paraqitjen e këtij ankimi kushtetues individual.

38. Megjithatë, Gjykata, duke pasur parasysh statusin e veçantë që ka KEDNJ-ja në rendin e brendshëm ligjor, ka njohur kompetencën ekskluzive të GJEDNJ-së në sistemin tonë juridik dhe efektin e drejtpërdrejtë të vendimeve të saj në interpretimin e standardeve kushtetuese të të drejtave të njeriut, veçanërisht atyre që i referohen së drejtës për proces të rregullt ligjor, e sanksionuar në nenin 42 të Kushtetutës. Vendimet e GJEDNJ-së kanë vlerën e tyre në dy aspekte: i pari lidhet me natyrën detyruese, që rrjedh nga nenet 1 dhe 46 të Konventës, dhe i dyti

me mënyrën e zbatimit të tyre në sistemin e brendshëm. GJEDNJ-ja ka sqaruar parimet që rregullojnë zbatimin e vendimeve të saj, duke i vënë theksin zbatimit efektiv të këtyre vendimeve. Sipas kërkesave të nenit 46 të KEDNJ-së, një shtet palë, për të cilin GJEDNJ-ja është shprehur se ka shkelur Konventën ose Protokollet e saj, ka detyrimin të veprojë në përputhje me vendimin e asaj gjykate. Me fjalë të tjera, një dështim tërësor ose i pjesshëm i ekzekutimit të vendimit të GJEDNJ-së lind përgjegjësinë ndërkombëtare të shtetit. Shteti në fjalë ka detyrimin jo vetëm të shlyejë dëmin material ndaj personave të interesuar, por edhe të marrë masa individuale dhe/ose, nëse është e përshtatshme, masa të përgjithshme në rendin e vet ligjor, që t'i japë fund shkeljes së gjetur nga gjykata dhe të rregullojë pasojat e shkeljes, me qëllimin që kërkuesi të rikthehet, për aq sa është e mundur, në gjendjen që ishte para se të bëhej shkelja (*shih vendimin nr. 45, datë 1.11.2013, të Gjykatës Kushtetuese*).

39. Detyrimet e marra përsipër nga shteti shqiptar në kuadrin e KEDNJ-së janë të zbatueshme nga të gjitha organet shtetërore të Republikës së Shqipërisë, përfshirë gjykatat e të gjitha niveleve. Në këtë kuptim, duke pasur parasysh vendin e Gjykatës së Lartë në piramidën gjyqësore, por pa vënë në diskutim kompetencat e këtij organi gjatë shqyrtimit dhe vlerësimit të çështjeve, Gjykata vlerëson se Gjykata e Lartë duhet të shfaqë një kujdes të shtuar në përshpejtimin e procedurave, veçanërisht në rastet kur GJEDNJ-ja ka konstatuar cenim të të drejtave të kërkuësve dhe ka rekomanduar marrjen e masave nga shteti shqiptar për rivendosjen e tyre.

40. Në përfundim, Gjykata vlerëson se kërkesa e paraqitur nga kërkuësja Frida Molla duhet të rrëzohet, sipas arsyetimit të mësipërm të këtij vendimi.

PËR KËTO ARSYE:

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131, pika 1, shkronja “P” dhe 134, pika 1, shkronja “i” të Kushtetutës, si dhe të neneve 72 e vijuese të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, njëzëri,

VENDOSI:

- Rrëzimin e kërkesës.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Marrë më 11.3.2021.

Shpallur më 9.4.2021.

Kryetare: Vitore Tusha

Anëtarë: Fiona Papajorgji, Elsa Toska, Përparim Kalo, Altin Binaj, Marsida Xhaferllari, Sonila Bejtja